

Małżeństwo i rodzinna wzorem wspólnoty z ludźmi i z Bogiem

Ks. prof. dr hab. Tadeusz Biesaga SDB
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II
w Krakowie

Prawo naturalne a małżeństwo

Pierwsza inklinacja

Zachowanie swojego istnienia

Św. Tomasz w opisie dynamizmu natury ludzkiej, wymienia trzy inklinacje naturalne. Zaznacza, że „porządek nakazów prawa natury jest uzależniony od porządku naturalnych inklinacji” (*secundum ordinem inclinationum naturalium est ordo praeceptorum legis naturae*).

Pierwsza inklinacja naturalna jest według niego analogicznie wspólna wszystkim bytom. „Tak więc po pierwsze (*primo inclinatio*), istnieje w człowieku skłonność ku dobru odpowiednio do natury, którą ma wspólnie z wszystkimi jestestwami (*cum omnibus substantiis*). Chodzi mianowicie o to, że **każde jestestwo pragnie zachowania swojego bytu** (*substantia appetit conservationem sui esse*) odpowiednio do swojej natury”.

Św. Tomasz z Akwinu *Suma teologiczna*, tłum. P. Bełch, t.13, *Prawo*, Katolicki Ośrodek Wydawniczy „Veritas”, Londyn 1986, I-II q. 94 a. 2

Druga inklinacja

Małżeństwo drugą istotną tendencją naszej natury

Druga inklinacja jest analogicznie wspólna człowiekowi i zwierzętom. „Po drugie, istnieje w człowieku skłonność ku temu, co jest bliższe jego gatunkowi, mianowicie ku temu, co jego natura ma wspólne z innymi zwierzętami (*cum ceteris animalibus*). W myśl tego, co [w prawie Justyniana] powiedziano, że do prawa naturalnego należy to, «czego natura nauczyła wszystkie zwierzęta» np. **łączenie się mężczyzny z kobietą, wychowanie dzieci** itp.”.

Trzecia inklinacja

Życ w społeczności i poznawać prawdę

Trzecia skłonność jest specyficzna tylko dla człowieka. „Po trzeciej, istnieje w człowieku skłonność ku dobru odpowiadającemu jego rozumnej naturze (*secundum naturam rationis*), która jest mu właściwa (*sibi propria*). I tak np. człowiek ma naturalną skłonność do tego, żeby **poznawać prawdę o Bogu** (*veritatem cognoscat de Deo*) oraz do tego, żeby **żyć w społeczności** (*in societate vivat*)”.

Niezbędność realizacji natury ludzkiej

Zaraz po zachowaniu istnienia

- ❑ natura bycia mężczyzną, bycia kobietą skłania do zbudowania więzi w postaci wspólnoty małżeńskiej,
- ❑ znaczy to, że jest to bardziej podstawowa tendencja niż bycie w społeczeństwie, które wymienione jest jako następna ważna tendencja natury ludzkiej.

Prawo do życia a inne uprawnienia

Wprawdzie poszukiwanie prawdy, w tym prawdy o Bogu jest specyficzne dla natury ludzkiej, ale owo poszukiwanie prawdy, nie może być oderwane od poprzednich dwóch tendencji naszej natury,

Jak mówi porzekadło: *primum vivere deinde philosophari*, najpierw musimy żyć, aby filozofować.

Stąd wymieniane przez św. Tomasza dalsze inklinacje naszej natury, zakładają realizację wcześniejszych niezbędnych tendencji i wynikłych z nich uprawnień, np. prawa do życia, prawa do rodziny

Naturalny porządek wspólnot

Wydaje się, że w klasycznym porządku wspólnot mamy:

- Wspólnotę małżeńską
- Wspólnotę rodzicielską

- Wspólnoty społeczne (ze względu na dobra wewnętrzne): koleżeńskie, przyjacielskie, zawodowe, religijne
- Wspólnoty społeczne (ze względu na dobra zewnętrzne): etniczne, narodowościowe, państwowe, międzynarodowe

Kategorie miłości

Akceptacja siebie

Miłość małżeńska

Miłość rodzicielska

Miłość ojca i matki do dzieci

Miłość dzieci do ojca i matki

Miłość rodzeństwa między sobą

Miłość przyjacielska

Miłość we wspólnocie etnicznej czy narodowej

Miłość we wspólnocie religijnej

Miłość Boga

Wspólnota małżeńska i rodzinna

Communio personarum we wspólnocie małżeńskiej

- Kobieta i mężczyzna stają naprzeciw siebie
- On (Ona) najwyższym dobrem i szczęściem
- On (Ona) nowym światem i nowym niebem
- On (Ona) jest kimś niepowtarzalnym w świecie
- Przejrzystość osób w tej więzi, odsłonięcie się tajemnicy cudu osoby
- Zupełne i pełne wzajemne obdarowanie siebie, przewyciężające samotność , tworzące nowy sens, mój dom

Miłość obojga a miłość Boga

- ❑ Odsyła spontanicznie do Stwórcy, tak cudownego daru
- ❑ W sakramencie małżeństwa Bóg staje się umocnieniem miłości ludzkiej
- ❑ Więź zakochanych ma podobne cechy jak więź z Bogiem
- ❑ W miłości do Boga stajemy naprzeciw osoby Jezusa Chrystusa, wchodzimy w więź zupełną, pełną, niepowtarzalną
- ❑ Podejmujemy wezwanie osobowe: Pójdź za mną, które staje się nowym sensem, powołaniem całego naszego życia
- ❑ Wierność temu wezwaniu wymaga całkowitego oddania, również ze strony osoby Chrystusa oczekujemy działania, tak jakby się on zajmował tylko moją osobą.

Miłość rodziców do dzieci

- ❑ Jest staniem za dziećmi, tak jak anioł stróż stoi za kimś, aby sobie nie zrobił krzywdy
- ❑ Rodzinny dom dla dzieci to ciepło, miłość, bezpieczeństwo
- ❑ Miłość do dzieci nie jest już tak wszechzagarniająca jak miłość małżeńska
- ❑ Dom jest jak gniazdo, z którego się kiedyś wyfrunie
- ❑ Niemniej, jest to dom mimo różnych wiodzeń własnego losu, dom do którego w każdych okolicznościach można powrócić
- ❑ Miłość ojcowska – to męstwo, zaradność, bezpieczeństwo dziecka
- ❑ Miłość matki – to ciepło, troska, zaufanie, dobre

Miłość dzieci do rodziców

- ❑ Dzieciństwo to „przytulne spoczywanie” w bezpiecznej miłości rodziców
- ❑ rodzice dla dziecka, co istoty najbliższe, mądre, zapewniające raj na ziemi
- ❑ Rodzice dla dziecka objawiają dobroć i Opatrzność Boga
- ❑ W wieku dorosłym dzieci wyrażają swoją miłość poprzez wdzięczność i chęć uszczęśliwienia rodziców swymi osiągnięciami, swoją rodziną

Inne wspólnoty społeczne

Wspólnota narodowa, społeczna

- ❑ wspólnoty te tworzą się nie wprost przez relacje interpersonalne, ale przez zakorzenienie w tym samym dobru.
- ❑ W zależności od rangi danego dobra mamy różne rangą wspólnoty takie jak np. naród, ludzkość, Kościół
- ❑ Takie wartości jak język, kultura, wspólna historia, terytorium tworzą wspólnotę narodową
- ❑ Ludzkość rodzi się na podstawie rozpoznania tej samej natury ludzkiej jaką każdy posiada, swojej sytuacji metafizycznej i swojego odniesienia do Boga i swego przeznaczenia
- ❑ Kościół rodzi się z jedności z Chrystusem i włączeniem się w ustanowioną przez Niego

Życie małżeńskie a życie społeczne

Idąc za logiką trzech podstawowych tendencji naszej natury można powiedzieć, że

- ❑ życie społeczne zakłada rozwój człowieka w małżeństwie i rodzinie,**
- ❑ istotne cechy więzi w małżeństwie i rodzinie są wzorem dla życia społecznego.**
- ❑ o tyle społeczeństwo jest wspólnotą, o ile ucieleśnia pewne elementy wspólnoty rodzinnej**

Skutki braku wspólnoty rodzinnej

Skutki rozbicia rodziny

- ❑ Łamanie prawa do życia dziecka w okresie prenatalnym przez aborcję
- ❑ Łamanie prawa dziecka do posiadania stabilnej rodziny przez rozwody
- ❑ Łamanie praw dziecka do miłości matczynej i ojcowskiej przez adopcję dzieci przez związki homoseksualne
- ❑ Bezdomność dziecka z rozbitych małżeństw
- ❑ Wychowanie w ośrodkach społecznych o tyle spełni swą rolę, o ile potrafi naśladować atmosferę rodziny

Bez rodziny neurotyczne społeczeństwo

- ❑ W wyniku kryzysu życia małżeńskiego i rodzinnego, postępuje w życiu społecznym zanik więzi międzyosobowych
- ❑ Następuje atomizacja każdej osoby prowadząca to bezosobowego, neurotycznego społeczeństwa
- ❑ Wzrastają choroby psychiczne, grupy ideologiczne i sekty religijne, imitujące brakującą wspólnotę

Bez rodziny frustracja i walka

- ❑ Bez szczęścia rodzinnego wrasta frustracja, widoczna choćby w radykalnych ruchach feministycznych
- ❑ Wzrastają ideologie różnych używek: wyizolowanej seksualności, narkomanii, anarchii
- ❑ Brak zakorzenia w rodzinie skutkuje brakiem zakorzenia w narodzie
- ❑ Brak poczucia swej wartości, honoru i wspólnoty narodowej
- ❑ Agresywne ruchy polityczne – władza dla władzy, a nie dla służby rodzinie i narodowi
- ❑ Frustracja rodzi ateizm, który jest pretensją nie tylko do ludzi, ale i do Boga

Dziękuję

Ks. prof. dr hab. Tadeusz Biesaga SDB
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II
w Krakowie